

Nicolae Saramandu, Ecaterina Mihăilă

COLECTIVUL DE ONOMASTICĂ

În 1967 a luat ființă Sectorul de onomastică al Institutului de Lingvistică din București. Autor al primei lucrări de referință în domeniu, *Nume de locuri românești în Republica Populară Română*, 1952; *Toponimia românească*, 1963, Iorgu Iordan, pe atunci directorul institutului, a ținut să înscrie printre direcțiile de cercetare ale acestuia și onomastica.

Pentru a conduce nou înființatul sector, Iorgu Iordan l-a invitat pe Ion Donat, cercetător principal la Institutul de Istorie, cu preocupări în domeniul toponimiei. Până la sfârșitul lui 1967 s-a constituit și primul nucleu al sectorului: Viorica Florea, fost lector la Universitatea din Iași, Ecaterina Mihăilă, venită prin repartitie la terminarea facultății, Christian Ionescu, angajat prin concurs, și Domnița Tomescu, încadrată prin transfer de la Institutul de Lingvistică din Iași. S-a alăturat sectorului, fără a fi angajata institutului, și Anca Andrei-Fanea.

Tema de plan propusă de Iorgu Iordan a fost *Dicționarul toponimic al României*, înscrisă în planurile Academiei sub titlul *Tezaurul toponimic al României*. Pentru început, Ion Donat a ales partea de nord a Olteniei, deoarece considera că această zonă are cele mai puține influențe străine în domeniul toponimiei. Sub îndrumarea sa, toți membrii sectorului au învățat să descifreze manuscrise în chirilică, pe colecția proprie de documente, după care s-a început excerptarea documentelor existente la Arhivele Statului din București și la Biblioteca Academiei Române. Concomitent s-a inițiat fișarea numelor de locuri din hărțile vechi de la Biblioteca Academiei, precum și din hărți noi de la diferite instituții de specialitate. În vara lui 1968 au început și anchetele pe teren, iar în toamnă, Ion Donat a conceput și modelul de redactare a articolelor de dicționar, care a fost păstrat și se regăsește și în volumele publicate.

După pensionarea lui Ion Donat (1969), sectorul a fost preluat de Gheorghe Bolocan, șeful sectorului de slavistică din institut. În 1973 sectorul s-a completat cu noi membri: Adrian Rezeanu, Maria Dobre și Ion Penișoară, prin repartitie, și Filoftea Modoran, prin transfer de la radio. Ulterior, de la Facultatea de Limbi Străine au fost transferate Galina Simionescu, în 1975, și Elena Timofte, după 1980. Un timp

a lucrat în cadrul sectorului și Ion Ciocea, transferat tot de la Facultatea de Limbi Străine. După 1990 a fost angajată și Elena Șodolescu-Silvestru, care a făcut anchete pe teren încă din timpul studenției. De asemenea, au mai lucrat la această temă Ruth Kisch și Heinrich Mantsch și, pentru o vreme, Mile Tomici.

Gheorghe Bolocan, noul șef de sector, a conceput lucrarea la alte dimensiuni, avându-se în vedere realizarea unui dicționar toponimic unitar al întregii României. S-a luat legătura și cu celelalte centre ale Academiei, hotărându-se efectuarea unor dicționare toponimice pe provincii. Sectorului de onomastică de la București i-au revenit Oltenia, Muntenia și Dobrogea. Elaborarea dicționarului a început cu Oltenia, la care se lucrase deja.

Întrucât Gheorghe Bolocan devenise între timp și profesor la Universitatea din Craiova, au fost atrase în munca pentru dicționar și cadre didactice de la Facultatea de Litere din Craiova: Teodor Oancă, Radu Sp. Popescu, Emilian Bureștea, Ion Toma și Ada Iliescu, care au făcut anchete pe teren, au lucrat la Arhivele Statului din Craiova și au efectuat redactări.

Deși primul volum al dicționarului a fost discutat și aprobat în Consiliul științific al institutului în 1979, publicarea lui nu a fost posibilă decât după 1990. Tot după 1990 Sectorul de onomastică a devenit un colectiv subordonat Sectorului de gramatică, condus de Mioara Avram. În 2000 Gheorghe Bolocan a trecut în eternitate.

Dicționarul toponimic al României. Oltenia (DTRO), sub redacția prof. univ. dr. Gheorghe Bolocan, s-a publicat la Editura Universitaria, Craiova, succedându-se astfel (toți membrii sectorului au fost redactori la diferite volume): vol. 1 (A–B), 1993, 414 p., red. resp. Gheorghe Bolocan, Ecaterina Mihăilă; vol. 2 (C–D), 1995, 428 p., red. resp. Gheorghe Bolocan, Christian Ionescu, vol. 3 (E–Î), 2002, 283 p., red. resp. Gheorghe Bolocan, Teodor Oancă; vol. 4 (J–N), 2003, 309 p., red. resp. Ecaterina Mihăilă, Teodor Oancă; vol. 5 (O–R), 2004, 337 p., red. resp. Ecaterina Mihăilă, Teodor Oancă; vol. 6 (S–Ț), 2006, 283 p., red. resp. Ecaterina Mihăilă, Teodor Oancă; vol. 7 (U–Z), 2007, 283 p., red. resp. Ecaterina Mihăilă, Teodor Oancă. Etimologiile au fost făcute de Gheorghe Bolocan (vol. 1–3); Ecaterina Mihăilă, Adrian Rezeanu și Maria Dobre; consultant etimologii slave Virgil Nestorescu (vol. 4–7). Volumul întâi al dicționarului a primit premiul Academiei „Bogdan Petriceicu Hasdeu”.

Din 2002 Colectivul de onomastică este coordonat de Nicolae Saramandu, care a devenit redactorul responsabil al *Dicționarului toponimic al României*.

Muntenia (DTRM). Din acesta au apărut două volume, al treilea fiind predat la editură: *Dicționarului toponimic al României. Muntenia (DTRM)*, sub redacția prof. univ. dr. Nicolae Saramandu, Editura Academiei; vol. 1 (A–B), 2005, 379 p., redactori și etimologii Maria Dobre, Adrian Rezeanu; revizie parțială Ecaterina Mihăilă; vol. 2 (C–D), 2007, 369 p., redactori Adrian Rezeanu, Maria Dobre, Filofteia Modoran, etimologii Nicolae Saramandu, Maria Dobre, Adrian Rezeanu.

În afara lucrării de plan, mai mulți membri ai colectivului au scris cărți în domeniul onomasticii: Christian Ionescu, *Mică enciclopedie onomastică*, 1975; Domnița Tomescu, *Gramatica numelor proprii în limba română*, 1998 și *Numele de persoană la români. Perspectivă istorică*, 2001; Adrian Rezeanu, *Toponimie bucureșteană*, 2003 și *Studii de toponimie urbană. Viziune diacronică*, 2009.

Colectivul de onomastică este constituit în prezent din următorii membri: Nicolae Saramandu, șeful colectivului, Ecaterina Mihăilă, Adrian Rezeanu și Maria Dobre.

Toți membrii colectivului au publicat, de asemenea, articole în revistele de specialitate.

În prezent Adrian Rezeanu lucrează la volumul IV (literele L–M) al *Dicționarului toponimic al României. Muntenia*, unde efectuează redactarea articolelor de dicționar și etimologia numelor de locuri.

În planul Colectivului de onomastică mai este înscrisă și lucrarea *Originea numelor de locuri (pe baza DTRO)*, la care lucrează Ecaterina Mihăilă, până când va începe redactarea la vol. 5 al DTRM.

THE COLLECTIVE OF ONOMASTICS

(Abstract)

The Collective Of Onomastics was formed in the year 1967 by Iorgu Iordan. The chiefs of the collective were Ion Donat, Gheorghe Bolocan, Mioara Avram, Nicolae Saramandu. The research theme is Toponymical Treasure of Romania. Concerning this theme at present are published *Toponymical Dictionary of Romania (Oltenia, 7 tomes, 1995-2007, and Muntenia, 2 tomes, 2005–2007)*.

Cuvinte cheie: onomastică, toponimie.

Mots-clés: onomastics, toponymy.

*Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”
București, Calea 13 Septembrie, nr. 13*